

การใช้ Peer Feedback สำหรับสอนนักศึกษาพยาบาล ในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกป่วย

Knowledge Management
เทคนิคการบูรณาการจัดการเรียนการสอน
ภาควิชาการพยาบาลเด็กและวัยรุ่น

Peer feedback คืออะไร

✓ ความหมาย

การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อน เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับผลงานหรือการปฏิบัติของเพื่อน โดยพิจารณาจากเป้าหมายการเรียนรู้หรือเกณฑ์คุณภาพที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยให้ผู้รับข้อมูลย้อนกลับสามารถตระหนักถึงจุดเด่น ประเด็นที่ควรพัฒนา และแนวทางปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง

✓ หลักการ

- กำหนดเป้าหมายร่วมกันอย่างชัดเจน (Clear & Shared Goals)
- เน้นที่งาน มิใช่ตัวบุคคล (Focus on Task, Not Person)
- มีความเฉพาะเจาะจงและนำไปปฏิบัติได้จริง (Actionable & Specific)
- เน้นเชิงบวกและการพัฒนาตนเอง (Positive & Intra-individual Growth)
- ปริมาณที่เหมาะสม (Appropriate Quantity)
- เลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม (Appropriate Timing)

“เรียนรู้จากเพื่อน
เห็นมุมมองที่แตกต่าง”

✓ จุดเด่นและประโยชน์ของ Peer Feedback

- ส่งเสริมการกำกับตนเองในระยะยาว
- เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับวัย
- รวดเร็วและสม่ำเสมอ
- สร้างบรรยากาศการเรียนรู้เชิงบวก

Peer assessment กับ Peer feedback ต่างกันอย่างไร

ประเด็น	Peer assessment	Peer feedback
วัตถุประสงค์	ตัดสินคุณภาพ อาจนำไปให้คะแนนหรือเกรด	พัฒนาความสามารถ ไม่มุ่งตัดสินหรือให้คะแนน
ประเภท	ได้ทั้ง Formative และ Summative	Formative เป็นหลัก
ผลลัพธ์	คะแนน ระดับ หรือผลการตัดสิน	ข้อเสนอแนะและแนวทางปรับปรุง
การสื่อสาร	มักเป็นทางเดียว	สนทนาสองทาง ผู้รับถามกลับได้
คำถามหลัก	งานนี้อยู่ในระดับใด	ทำอะไรได้ดี และจะดีขึ้นได้อย่างไร

Peer assessment มีขอบเขตกว้างกว่า ครอบคลุมการกำหนดวัตถุประสงค์ของผู้ประเมิน รูปแบบ และการฝึกอบรม ส่วน Peer feedback เฉพาะเจาะจงกว่า โดยเน้นการพัฒนาความสามารถของบุคคล

กระบวนการของ Peer feedback

Target

กำหนดเป้าหมาย
การเรียนรู้ร่วมกัน

Train

ฝึกกระบวนการให้ข้อมูล
ย้อนกลับแก่ผู้เรียน

Peer feedback

ให้ข้อมูลย้อนกลับ
โดยเพื่อน

Share

ร่วมกันอภิปราย
แสดงความคิดเห็น

Act

นำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนา
การปฏิบัติงานของตนเอง

การนำเทคนิค Peer feedback

ไปใช้ในการสอนภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วย Sick newborn

แนวคิดในการจัดการเรียนรู้: ให้นักศึกษาพยาบาลเรียนรู้ร่วมกันผ่านการสังเกตการปฏิบัติของเพื่อน การให้และรับข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ การสะท้อนคิด และการนำข้อเสนอแนะไปปรับใช้ โดยมีอาจารย์กำกับดูแล เพื่อพัฒนาทักษะการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกป่วยอย่างเหมาะสมและปลอดภัย

บริบทการฝึกปฏิบัติ

- นักศึกษาพบสถานการณ์ที่แตกต่างกัน
- ข้อจำกัดของเวลา และการ Feedback ของอาจารย์
- โอกาสฝึกทักษะไม่เท่ากัน

โอกาสการเรียนรู้

- ผู้สังเกตได้ฝึกคิดวิเคราะห์จาก การปฏิบัติของเพื่อน
- ผู้ปฏิบัติได้รับมุมมองเพิ่มเติม

เป้าหมายการสอน

- สังเกตอย่างมีเกณฑ์ แลกเปลี่ยนอย่างสร้างสรรค์ สะท้อนคิดและปรับปรุงการปฏิบัติ

กรอบเนื้อหาในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกป่วย

Ten steps for promoting and protecting breastfeeding for vulnerable infants Dr. Diane L. Spatz

บันได 10 ขั้นในการส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในทารกป่วย ได้พัฒนาจากแนวปฏิบัติ Ten Steps to Successful Breastfeeding ภายใต้โครงการโรงพยาบาลสายสัมพันธ์แม่-ลูก (Baby-Friendly Hospital Initiative: BFHI) ของ WHO และ UNICEF

1. Informed Decision

ให้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อการตัดสินใจ

2. Establishment maintenance of milk supply

การกระตุ้นการหลั่งน้ำนมและให้มีน้ำนมอย่างต่อเนื่อง

3. Human Milk Management

มีการจัดเก็บน้ำนมแม่อย่างเป็นระบบ

4. Oral Care Feeding Human milk

การทำความสะอาดช่องปากด้วยน้ำนมแม่

5. Skin-to-Skin Care

สัมผัสเนื้อแนบเนื้อ (Kangaroo Care)

6. Non-Nutritive Sucking

การดูดเต้านมเปล่า

7. Transition to Breast

ปรับเปลี่ยนสู่การเข้าเต้าจริง

8. Measuring Milk Transfer

การทำ test weight ประเมินปริมาณน้ำนมที่ได้รับ

9. Preparation for discharge

เตรียมความพร้อมและความมั่นใจแม่ก่อนจำหน่าย

10. Appropriate Follow-up

การติดตามให้คำปรึกษาต่อเนื่องหลังจำหน่าย

ตัวอย่างกิจกรรม: การทำ Test weight ประเมินปริมาณน้ำนมที่ได้รับ

กรอบเนื้อหา

Step 8 Measuring Milk Transfer

การทำ Test weight ประเมินปริมาณน้ำนมที่ได้รับ

ทารกที่เริ่มดูดนมแม่ในระยะแรก อาจดูดนมได้ไม่เต็มที่ โดยเฉพาะทารกคลอดก่อนกำหนด หรือทารกที่เจ็บป่วย และมารดาบางคนอาจยังมีปริมาณน้ำนมไม่เพียงพอ หากต้องการทดสอบว่าทารกดูดนมจากเต้ามารดาได้ปริมาณเท่าใด สามารถทำการทดสอบโดยการ
ทำ Test weighing คือ การชั่งน้ำหนักตัวทารกก่อน และหลังดูดนมแม่ โดยไม่ต้องถอดเสื้อและผ้าอ้อมรวมไปถึงผ้าห่อตัวทารก น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นหลังดูดนมคือ ปริมาณนมแม่ที่ทารกดูดได้

ขั้นที่ 1: Target – กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน

เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับอาการทารก ความพร้อมมารดา และขอบเขตนักศึกษา

เป้าหมาย: ให้นักศึกษาทราบว่าต้องปฏิบัติอะไร สังเกตอะไร และใช้เกณฑ์ใดในการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่เพื่อน

บทบาทของอาจารย์: อธิบายวัตถุประสงค์ของ Step 8 และ กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ร่วมกันกับนักศึกษา

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง: นักศึกษาสามารถประเมินความพร้อมของทารก การเข้าเต้า การดูด กลืน และการหายใจ ชั่งน้ำหนักก่อนและหลังดูดนม คำนวณปริมาณน้ำนมที่ได้รับ และ สื่อสารกับมารดาได้อย่างเหมาะสม

ประเด็นสังเกต	ทำได้	ควรพัฒนา
ประเมินความพร้อมของทารกก่อนดูดนม	☐	☐
ชั่งและบันทึกน้ำหนักก่อนดูดนมอย่างถูกต้อง	☐	☐
ช่วยมารดาจัดท่าและประเมินการเข้าเต้า	☐	☐
สังเกตจังหวะการดูดและการกลืนน้ำนม	☐	☐
ประเมินความสัมพันธ์ของการดูด กลืน และการหายใจ	☐	☐
ชั่งน้ำหนักหลังดูดนมภายใต้เงื่อนไขเดียวกับก่อนดูดนม	☐	☐
คำนวณปริมาณน้ำนมที่ได้รับได้ถูกต้อง	☐	☐
แปลผลร่วมกับการประเมินการดูดนมและอาการทางคลินิก	☐	☐
อธิบายผลให้มารดาได้อย่างถูกต้อง	☐	☐

ขั้นที่ 2: Train – ฝึกอบรบทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

เตรียมความพร้อม: ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนวิธีการให้ Feedback ที่มีประสิทธิภาพ
จากอาจารย์

- เตรียมให้นักศึกษามีความรู้และทักษะเพียงพอก่อนประเมินการปฏิบัติของเพื่อน
- อาจารย์สาธิตหรือทบทวนการประเมินการดูคนและการทำ Test Weighing รวมทั้งสาธิตวิธีให้ Feedback ที่อ้างอิงพฤติกรรมที่สังเกตได้ ใช้ถ้อยคำสุภาพ และเสนอแนวทางปรับปรุงที่นำไปปฏิบัติได้
- ดูแลอย่างใกล้ชิดในทารกที่มีความเสี่ยง
- หากพบความผิดปกติ แก้ไขทันที ไม่รอจนถึงช่วงให้ Feedback
- ไม่ Feedback ทันที ต่อหน้ามารดา

การปฏิบัติและการสะท้อนคิด

ขั้นที่ 3 Peer Feedback ปฏิบัติ สังเกต และให้ ข้อเสนอแนะ

ผู้ปฏิบัติประเมินความพร้อมของทารก ชั่งน้ำหนักก่อนดูดนม ช่วยมารดาจัดทำและประเมินการดูดนมระหว่างเข้าเต้า จากนั้นชั่งน้ำหนักหลังดูดนม คำนวณและแปลผลร่วมกับอาการทางคลินิก

ผู้สังเกตใช้ Checklist บันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้จริง โดยไม่รบกวนการดูแลทารก และเตรียมข้อเสนอแนะที่ระบุทั้งสิ่งที่เพื่อนทำได้ดีและสิ่งที่ควรปรับปรุง

อาจารย์ดูแลตรวจสอบความพร้อมของทารก ความถูกต้องของการประเมินและการชั่งน้ำหนัก

หลังเสร็จกิจกรรม ให้ Feedback

ขั้นที่ 4 Share สะท้อนคิดและอภิปราย ร่วมกัน

ให้นักศึกษาพิจารณาข้อเสนอแนะและเชื่อมโยงสิ่งที่เกิดขึ้นกับหลักการประเมิน Milk Transfer

แลกเปลี่ยนสิ่งที่สังเกตพบ และอาจารย์ช่วยสรุปประเด็นทางคลินิกให้ถูกต้อง

สรุปผล Test Weighing เป็นการประมาณปริมาณน้ำนมที่ได้รับในต้องพิจารณาร่วมกับประสิทธิภาพการดูด การกลืน และการหายใจ อาการทางคลินิก และแผนการให้นมของทารก

ขั้นที่ 5 Act นำข้อเสนอแนะไปปรับปรุง การปฏิบัติ

ให้นักศึกษาเปลี่ยนข้อเสนอแนะให้เป็นแผนพัฒนาที่ปฏิบัติได้จริง และแสดงให้เห็นการปรับปรุงในการปฏิบัติครั้งต่อไป

กิจกรรมของนักศึกษา: เลือกประเด็นที่ต้องพัฒนา 1–2 ข้อ เขียนแผนการปรับปรุงสั้น ๆ และนำไปใช้เมื่อมีโอกาสฝึกปฏิบัติครั้งถัดไป โดยอาจารย์ติดตามและให้ข้อมูลย้อนกลับเพิ่มเติม

การประเมินผลการเรียนรู้

บทบาทอาจารย์ผู้สอน

- Human-in-the-Loop: อาจารย์ทำหน้าที่กำกับดูแล คอยสังเกตการสอน ความปลอดภัยในการดูแลทารก
- Post-Conference Debriefing: รวบรวมประเด็น สำคัญที่นักศึกษาแลกเปลี่ยนกัน นำมาสรุปบทเรียนใน ภาพรวม และเติมเต็มประเด็นทางคลินิก
- Facilitate Learning Environment: สร้าง บรรยากาศที่เปิดกว้าง ให้แรงเสริมบวก และคอย ช่วยเหลือเมื่อนักศึกษามีความเห็นต่าง

ปัญหาที่พบ

- ✓ เกรงใจกัน ให้แต่คำชม
- ✓ Feedback ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์
- ✓ ใช้ความรู้สึกตัดสิน
- ✓ ทารกอาการไม่คงที่
- ✓ เวลาไม่พอ

เอกสารอ้างอิง

Spatz, D. L. (2004). Ten steps for promoting and protecting breastfeeding in vulnerable populations. *Journal of Perinatal & Neonatal Nursing*, 18(4), 412–423.

Spatz, D. L. (2018). Beyond BFHI: The Spatz 10-step and breastfeeding resource nurse model to improve human milk and breastfeeding outcomes. *Journal of Perinatal & Neonatal Nursing*, 32(2), 164–174.

Ten Cate, O., & Durning, S. (2007). Dimensions and psychology of peer teaching in medical education. *Medical Teacher*, 29(6), 546–552.

Topping, K. (1998). Peer assessment between students in colleges and universities. *Review of Educational Research*, 68(3), 249–276.

Wong, B. S. H., & Shorey, S. (2022). Nursing students' experiences and perception of peer feedback: A qualitative systematic review. *Nurse Education Today*, 116, 105469.

Yoong, S. Q., Wang, W., Chao, F. F. T., Dong, Y., Goh, S. H., Chan, Y. S., Lim, S., Seah, A. C. W., Wu, X. V., & Zhang, H. (2023). Using peer feedback to enhance nursing students' reflective abilities, clinical competencies, and sense of empowerment: A mixed-methods study. *Nurse Education in Practice*, 69, 103623.

Zhang, H., Yoong, S. Q., Dong, Y. H., Goh, S. H., Lim, S., Chan, Y. S., Wang, W., & Wu, X. V. (2023). Using a 3-phase peer feedback to enhance nursing students' reflective abilities, clinical competencies, feedback practices, and sense of empowerment. *Nurse Educator*, 48(1), E11–E16.

พินดา วราสุนันท์. (2558). การพัฒนาผู้เรียนด้วยการให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเพื่อน. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 9(1), 33–40.